

Dag Kyndel, Leif Lindberg & Ulla Riis (2003) *Jämställdhet inom universitet och högskolor. En bibliografi med kommentarer*. Högskoleverkets rapportserie 2003:22 R

Bibliografin har två delar. Den första omfattar titlar över främst svensk litteratur som gäller studier av rekrytering till läraranställningar inom Akademin. Samtliga titlar har lästs och försetts med kommentarer. (En kommenterad bibliografi är något annat än en forskningsöversikt eller litteraturgranskning. I sådana ställs olika resultat emot varandra, slutsatser jämförs och värderas.) Bibliografins andra del förtecknar – utan kommentarer – litteratur som gäller jämställdhet i mera bred mening inom högskolan i Norden och innefattar studier om exempelvis grundutbildning, arbetsmiljö eller sexuella trakasserier. Denna del av bibliografin representerar volymmässigt en ambitionshöjning; när arbetet pågått en tid fann vi att litteraturen om jämställdhet i högskolan var rikligare än förväntat.

Bibliografins del 1 omfattar 158 poster och del 2 omfattar 519 poster, i allt 677 poster. Visserligen delvis förväntat men ändå överraskande var den stora mängd rapporter, artiklar och debattbidrag som publicerats sedan 1995. Materialet i del 1 lästes och granskades och vi konstaterade att tyngre vetenskapliga arbeten (kategori 1) endast utgjorde en liten del av materialet. Framförallt var det ont om större empiriska arbeten och arbeten med självständiga teoretiska ambitioner. Merparten av de insamlade skrifterna var opublicerade rapporter, publicerade rapporter med stark lokal anknytning eller skrifter av begränsad omfattning, ”grå litteratur” (kategori 2). Den tredje kategorin utgjordes av offentligt tryck av olika slag.

I kategori 1 *Tyngre vetenskapliga arbeten med empiri och/eller med självständiga teoretiska ambitioner* återfinns omkring en sjättedel av posterna i bibliografins första del, mest större rapporter. Påfallande är att antalet artiklar i vetenskapliga tidskrifter är synnerligen begränsat. I kategori 2 *Grå litteratur och debattartiklar* inryms ca 60 procent av de 158 granskade skrifterna. Dessa texter är ofta korta, har utgivits i lokala skriftserier, i de flesta fall utan vetenskaplig granskning. En typisk skrift i kategorin motsvarar uppskattningsvis ett par, tre till sex månaders arbete utlagt över något år, ofta initierat av lärosätets ledning. Ofta inleds texten i en sådan skrift med statistik, dels över riket, dels för det egna lärosätet. Det är statistik som visar kvinnoandelar på olika nivåer i högskolan och man talar om en avsmalnande pyramid. Författaren driver ofta tesen ”ju högre, desto färre”. Därefter följer i regel resultatet av intervjuer med ett mindre antal kvinnliga forskare. Resultaten redovisas kvalitativt, främst via citat. Skriften avslutas vanligen med en diskussion som handlar dels om att någon ”brytpunkt” i de kvinnliga forskarnas karriär identifieras, dels om att det är viktigt med medvetandehöjande kunskap.

Till kategori 3 *Offentligt tryck: Politiska texter, jämställdhetsplaner och liknande* fördes statliga utredningar, propositioner, riksdagsskrivelser, lagtexter och förordningstexter. Hit hörde även jämställdhetsplaner från olika lärosäten och andra dokument som gav uttryck för lokal policy. Rapporter från Högskoleverket ingick också. Kategorin innehöll ca 40 texter och ett trettiotal av dessa hade genererats ur den nationella politiska beslutsprocessen i Sverige under åren 1995–2002.

Under arbetets gång konstaterade vi att en sammanhängande statistik över den avsmalnande pyramiden saknades för Sverige. Om en sådan hade funnits hade den kunnat vara en viktig del i en helhetsbeskrivning som ram för om- och nytolkningar av tidigare gjorda, mindre studier. Exempel från Danmark och Norge indikerar detta. Vidare konstaterade vi ett besvärande metodproblem i ett mycket stort antal av de empiriska studierna: Det saknades – och saknas fortfarande i början av 2020-talet – i Sverige i stort sett systematiska jämförelser mellan *förhållanden* som påverkar kvinnor respektive män och mellan *utfallet* av denna inverkan på kvinnors respektive mäns karriärer inom universitet och högskola.

Ett syfte med bibliografin var också att identifiera frågor för fortsatt forskning. En sådan fortsättningsstudie kallade vi *Akademins olika världar*.